3 Απριλίου 2026

Βρέθηκε θραύσμα του Παρθενώνα στο ναυάγιο του «Μέντωρ»

/ Αφιερώματα / Γενικά Θέματα / Ειδήσεις και Ανακοινώσεις

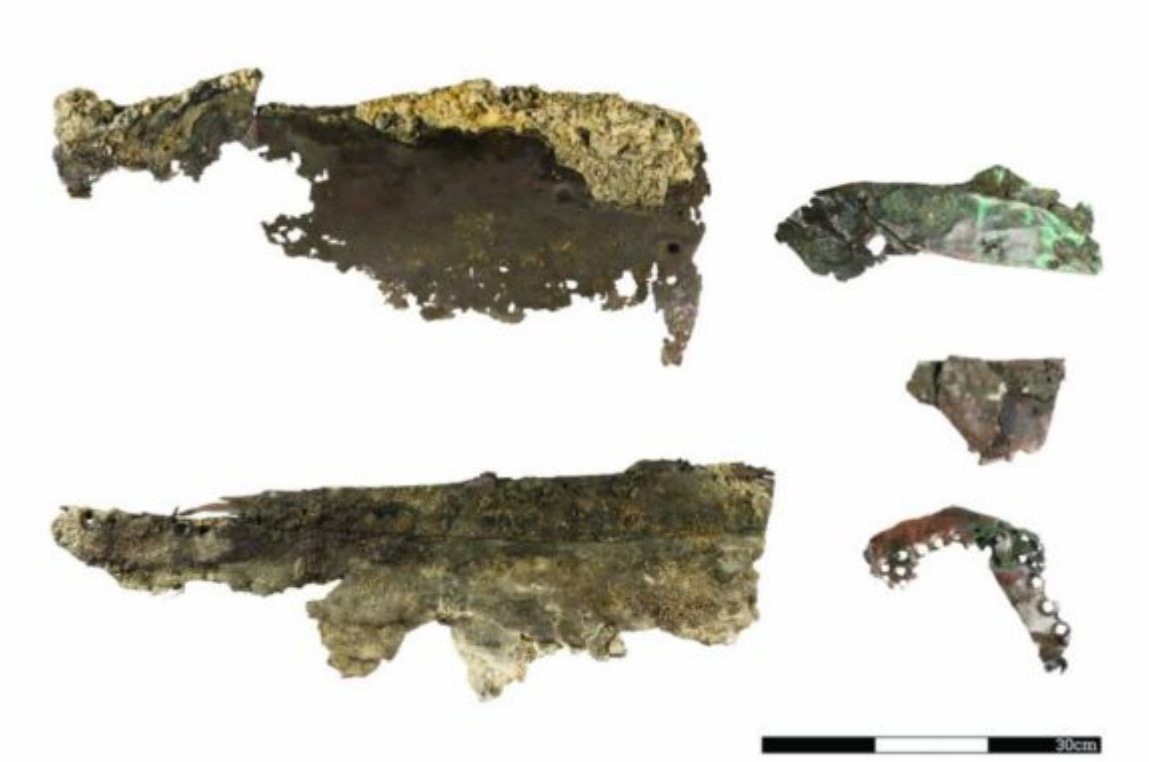
Στο φως μαρμάρινος γλυπτός διάκοσμος από τα κλεμμένα του Έλγιν που βρισκόταν στον πυθμένα νοτιοανατολικά των Κυθήρων

Ήταν Σεπτέμβριος του 1802 όταν το μπρίκι «Μέντωρ» βυθίσθηκε έξω από το λιμάνι του Αβλέμονα στα νοτιοανατολικά των Κυθήρων – ένα από τα ιδιόκτητα πλοία του λόρδου Έλγιν, το οποίο είχε χρησιμοποιηθεί για τη μεταφορά αρχαιοτήτων, μεταξύ άλλων και μέρους του γλυπτού αρχιτεκτονικού διακόσμου των μνημείων της Ακρόπολης. Το ναυάγιό του ήταν για πολλούς «η κατάρα της Αθηνάς» προς τον Έλγιν, που άρπαξε τα γλυπτά της Ακρόπολης των Αθηνών. Το πλοίο χτύπησε στα βράχια του Αβλέμονα και βούλιαξε στις 17 Σεπτεμβρίου 1802 παρασύροντας τότε μαζί του στον βυθό τον κλεμμένο θησαυρό: Μετέφερε 16 μεγάλα ξύλινα κιβώτια που περιείχαν 14 τμήματα από τη ζωφόρο του Παρθενώνα και τέσσερα από αυτήν του ναού της Απτέρου Νίκης, καθώς και άλλα μεμονωμένα σπαράγματα και μέρη αγαλμάτων (μαρμάρινα μπούστα, τον μαρμάρινο Θρόνο του Πρυτάνεως, σφονδύλους κ.ά.), τα οποία είχε αποσπάσει το συνεργείο του Έλγιν. Στη συνέχεια, πέντε Καλύμνιοι σφουγγαράδες παίρνοντας ως αμοιβή 7.000 γρόσια, ανέλκυσαν τμηματικά τον βυθισμένο θησαυρό.

Πριν από λίγους μήνες -εν έτει 2025- στη διάρκεια υποβρύχιας αρχαιολογικής έρευνας της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων στο ιστορικό ναυάγιο (υπό τη διεύθυνση του αρχαιολόγου, δρ. Δημητρίου Κουρκουμέλη-Ροδοστάμου) έγινε μία σπουδαία αρχαιολογική ανακάλυψη: Είναι η πρώτη φορά που εντοπίστηκε θραύσμα μαρμάρινου γλυπτού διάκοσμου – και η αρχαιολογική κοινότητα θεωρεί ότι το πιθανότερο σενάριο είναι να αποτελεί μέρος του Παρθενώνα!

Πρόκειται για θραύσμα πλάκας με διακοσμητική σταγόνα, που ανήκει, είτε σε κανόνα επιστυλίου είτε σε πρόμοχθο γείσου. Έχει μέγιστες διαστάσεις 9,3 εκ. (μήκος) x 4,7 εκ. (πλάτος), η δε σταγόνα διάμετρο 6,51 εκ και ύψος 2,2 εκ. Οι διαστάσεις της σταγόνας μπορούν να συγκριθούν με τις μετρήσεις του Αν. Ορλάνδου, αναφορικά με τις διακοσμητικές σταγόνες του επιστυλίου του Παρθενώνος. Το εξαιρετικής σημασίας τμήμα γλυπτού προέρχεται από το πολύτιμο φορτίο που μετέφερε το «Μέντωρ» και το οποίο στην πλειονότητά του ανελκύσθηκε κατά την πρώτη ναυαγιαιρεσία του 1802. Η ολοκλήρωση των εργασιών συντήρησης και η περαιτέρω μελέτη, αναμένεται ότι θα δώσει περισσότερα στοιχεία για το μνημείο από το οποίο προέρχεται, καθώς και -κατά το δυνατόν- καθώς η θάλασσα φθείρει τα πάντα ακριβή στοιχεία για τα υπόλοιπα ευρήματα.

Στο σκαρί του πλοίου

Σημειώνουμε ότι κατά την ανασκαφική περίοδο διερευνήθηκαν, επίσης, περιοχές δυτικά και βόρεια από το σωζόμενο σκαρί του πλοίου. Αρχικά ορίσθηκε ανασκαφική τομή, η οποία ονομάσθηκε συμβατικά Τομή 1/2025, σε απόσταση περίπου πέντε μέτρων δυτικότερα του σωζόμενου σκαριού. Σκοπός της τομής στη θέση αυτή ήταν να διερευνηθεί κατά πόσο είχαν τυχόν διατηρηθεί κατάλοιπα από το σκαρί του πλοίου. Κατά την ανασκαφή της τομής δεν εντοπίσθηκαν ίχνη του πλοίου, γεγονός που μάλλον επιβεβαιώνει την υπόθεση, ότι το σκαρί μετά τη βύθισή του, παρέμεινε για αρκετό διάστημα εκτεθειμένο στον πυθμένα, με

αποτέλεσμα να αποσυντεθεί πλήρως και σχετικά γρήγορα.

Η πήλινη πλάκα μόνωσης, πιθανώς εστίας.

Σε αυτό συνέβαλε καθοριστικά και η πρώτη ναυαγιαιρεσία του φορτίου το 1802, όταν οι σφουγγαράδες που είχαν αναλάβει την ανέλκυσή του, λόγω της δυσκολίας πρόσβασης στο εσωτερικό του, οδηγήθηκαν στη διάνοιξη εισόδου προς το αμπάρι από το πέτσωμα του πλοίου. Πρόκειται για το σημείο, όπου είχε προκληθεί η εισροή υδάτων κατά την πρόσκρουση του πλοίου στα βράχια, όπως περιγράφεται, άλλωστε, και στις επιστολές του γραμματέα του λόρδου Έλγιν, Γουίλιαμ Χάμιλτον, ο οποίος συντόνιζε, κατ’ εντολήν του, την όλη διαδικασία ανέλκυσης του φορτίου. Η διαδικασία αυτή συνέβαλε, ώστε το μεγαλύτερο τμήμα του σκαριού του πλοίου να καταστραφεί ολοσχερώς.

Αντικείμενα
Η δεύτερη ανασκαφική τομή διενεργήθηκε βόρεια του σωζόμενου τμήματος της τρόπιδας του πλοίου (Τομή 2/2025), με στόχο να διαπιστωθεί η τυχόν διασπορά κατάλοιπων του σκαριού. Αν και κατά την ανασκαφή της τομής δεν εντοπίστηκαν θραύσματα από το πέτσωμα του πλοίου, εντούτοις εντοπίσθηκαν αντικείμενα προερχόμενα από τον εξαρτισμό του, καθώς και θραύσματα σκευών καθημερινής χρήσης. Ακόμα εντοπίσθηκαν θραύσματα από την εξωτερική επιχάλκωση του πετσώματος του πλοίου. Η επιχάλκωση προστάτευε τα ύφαλα τμήματα του πλοίου, ενώ φαίνεται ότι το κατώτερο τμήμα του, και κυρίως η τρόπιδα, ενισχυόταν επιπλέον από φύλλα μολύβδου.

Ενδιαφέρον, με τη σειρά του, παρουσιάζει τμήμα της επιχάλκωσης, το οποίο τοποθετείται ακριβώς στο σημείο σύνδεσης των φύλλων του χαλκού με τα φύλλα του μολύβδου. Μεταξύ των λοιπών ευρημάτων ξεχωρίζει τμήμα πήλινης πλάκας, η οποία σχετίζεται πιθανώς με τη μόνωση της εστίας του πλοίου. Η πλάκα εντοπίστηκε σε μικρή απόσταση από την τρόπιδα του πλοίου.

Εφημερίδα Απογευματινή

iapogevmatini.gr